

Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin 4+4+4 Eğitim Sistemine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi¹

Ahmet ÜSTÜN², Ali DURAN³,

Hasan Burak ALTINSOY⁴ & Duygu Gizem SARAL⁵

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, eğitim sisteminde 4+4+4 olarak bilinen yeni düzenlemenin etkililiği hakkında yönetici ve öğretmenlerin görüşünü belirlemektir. Araştırma ilişkisel tarama modelinde bir çalışma olup, veriler okul müdürlerine ve öğretmenlere anket uygulanarak elde edilmiştir. Araştırmanın evrenini, Amasya İli Merkezinde bulunan ilkokul ve ortaokullarda görev yapan yönetici ve öğretmenler, örneklemini ise on ilkokul ve on ortaokulda görev yapan ve amaçlı örneklem yöntemine göre seçilen yönetici ve öğretmenler oluşturmaktadır. Uygulama yapılırken, farklı sosyo-ekonomik yapıya, öğrenci sayısına, yerleşim yerlerine ve farklı okul tipine sahip okul müdürleri ve farklı branşlardan öğretmenler bir arada bulunarak çalışılmıştır. Bu çalışmada 4+4+4 Eğitim Sistemine Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, yönetici ve öğretmenlerin 4+4+4 eğitim sistemine yönelik tutumlarında cinsiyete, yaşa ve kıdeme göre farklılıklar olduğu, kadınların ve mesleki kıdemi az yönetici ve öğretmenlerin tereddütlerinin olduğu ve geleceğe yönelik olumlu beklentiye sahip olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: 4+4+4 eğitim sistemi, Okul yöneticileri, Öğretmenler, Değişim

 DOI Number: <http://dx.doi.org/10.12973/jesr.2014.4os15a>

¹ Bu çalışma, IV. Eğitim Yönetimi Forumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur (3-5 Ekim 2013, Balıkesir, Türkiye)

² Doç. Dr. - Amasya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü - ustunahmet05@hotmail.com

³ Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü - alidurannedu@hotmail.com

⁴ Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü - hbaltinsoy@gmail.com

⁵ Amasya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü - duyugizemsaral@amasya.edu.tr

GİRİŞ

İnsanlık tarihi boyunca eğitim, farklı açılardan tanımlanan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapılan tanımlamalar, ilkçağ gibi tarihsel aşamalarda daha çok soyut ve pedagojik bir yaklaşım izlerken, toplumsal mücadele içerisinde çalkalanan modern çağlarda ise toplumsal, siyasal ve politika eğitim kavramının tanımında belirleyici rol oynamıştır. Eğitimi, bilinç, yeti, haz, zihin gibi felsefi kavramlarla açıklayan dönemler yerini toplumsallaşma, kültürlenme, ideoloji, siyasal iktidar ve toplumsal sınıf gibi kavramların kullanıldığı dönemlere bırakmıştır (İnal, 2004, 35).

Eğitim bir sistem olarak sadece toplumun, yeni nesillere tarihlerine ait temel bilgileri aktarmakla kalmamakta, aynı zamanda yeni kuşakların mantıksal yaklaşımlarıyla var olan bilgi birikimine yenilerinin eklenebilmesi için elverişli ortamlar da hazırlamaktadır. Bu açıdan incelendiğinde, toplumsal yapının korunup devamının sağlanması, diğer yandan da değişmeyi kendisine konu edinen dinamik yaklaşım benimsenmesi eğitim kurumlarının bir sistem haline gelmesini sağlamıştır (Toprak, 2008, 12). Eğitim sistemleri kendi içlerinde farklı paydaşların bir araya gelmesiyle oluşan örgütlerdir. Öğretmenler, öğrenciler, okul aile birlikleri, veliler en temel ortak paydaşlardan yalnızca birkaçıdır. Bu sistemlerin işleyiş süreçlerinde ise yöntem farklılıkları ülkeden ülkeye değişebildiği gibi zaman içerisindeki her bir ülke içerisinde de sürekli değişmektedir. Ders saati süreleri, derslerin konuları, içerikleri, sınıf düzenleri, okul davranış kuralları ve buna benzer birçok uygulama ülkeden ülkeye ya da ülke içerisinde zamanla değiştiği ya da yenilediği gözlemlenmektedir. Bilimsel araştırmaların bulguları ya da değişen ve gelişen ihtiyaçlar yeniliklerin nedenleri arasında gösterilebilir.

Değişme, doğanın kaçınılmaz kanunu çerçevesinde canlı ve cansız herkesi ve her şeyi etkilemektedir. Dolayısı ile eğitimi ve eğitim sistemlerini de etkilemesinin şaşırtıcı bir durum olmadığı ifade edilebilir. Değişme bir eylemlilik durumudur. Yaşam ise bu eylemliliğin ortaya çıkarttığı kaçınılmaz bir olgudur. Değişim genel anlamda planlı veya plansız olarak gerçekleştirilebilir (Gökçe, 2009, 5). Eğitim sistemlerinde yapılan değişikliklerin ise daha çok planlı değişiklik kapsamında değerlendirilebileceği söylenebilir. Ancak bu noktada değişim kendi içerisindeki dinamiklerine göz atmak gerekmektedir. Gökçe (2009, 6) bu dinamikleri, değişim niteliği, düzeyi, süresi, yönü, etki alanı ve oranı olarak tanımlamaktadır. Eğitim sistemlerinde de değişiklik yapılırken bu dinamiklerin göz önüne alınması gerekmektedir.

Küreselleşmenin, genellikle ekonomik ve siyasal bağlamda son yıllarda sıklıkla kullanılan terimlerden birisi olduğu söylenebilir. En genel tanımıyla küreselleşme, dünyanın herhangi bir yerinde ortaya çıkan sosyal, siyasal veya ekonomik durumların yakın ya da uzaktaki diğer yerlerde de etkisini göstermesi olarak tanımlanabilir. Eğitim açısından bakıldığı zaman ise küreselleşme, birbiri ile yakın ilişkili olan toplumlar arasında rahatlıkla dolaşabilecek, iş hayatını devam ettirebilecek ve yeni ortamlara uyum sağlayabilecek bireyler yetiştirme çabası olarak tanımlanabilir (Oktay, 2010, 5). Akçay (2003, 12) ise, küreselleşmenin eğitim sistemlerinde büyük değişimleri yol açtığını ve açacağını belirtmektedir. Ancak, bu değişimlerden hiç biri, ülkeleri ve toplumları, daha küreselleşmiş ülkelere benzetmeye çalışmak için yeterli gerekçe ve zemin hazırlamamalıdır.

Hemen hemen her ülke eğitiminin verimliliğini artırmak ve küresel gelişimlere ayak uydurmak amacı ile eğitimin işleyiş ve uygulamalarında zaman zaman yenilikler yapmaktadır. Planlı ve aşamalı olarak yapılan bu değişikliklerin, milli eğitim sistemlerinin kalitesini artırması açısından önem arz ettiği söylenebilir. Diğer taraftan, yapılacak olan değişikliklerin ülkenin kültürel, ekonomik, politik ve sosyal yapısında uygun nitelikte olması gerekmektedir (Koçak & Oyman, 2012, 2). Eğitim sistemleri her ülke için en önemli

yapı taşlarından biridir. Dünyadaki ülkelerin gelişmişlik düzeyleri ne olursa olsun belirli bir eğitim sistemi, her ülkede mevcut ve işler vaziyettedir. Her bir sistemin diğer ülkelerle hem ortak yanları hem de kendilerine has birçok farklı özellikleri mevcuttur. Tüm dünyada bilim, ekonomi, teknoloji, toplumsal, siyasal alanlarda ortaya çıkan hızlı gelişmeler eğitim sistemlerinde de değişimi zorunlu kılmaktadır. Bu değişim ve gelişimleri takip etmek ve uyum sağlamak gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin karşı karşıya kaldığı problemlerdendir (Arslan & Özpınar, 2008, 2). Dolayısı ile eğitim sistemlerinde değişimlerin bilim ve teknoloji ile birlikte diğer değişkenlere ayak uydurma çabası içinde olduğu söylenebilir. Gökçe'ye (2009, 25) göre eğitim sistemlerinde ve eğitimin amaçlarında yapılan ya da yapılması hedeflenen yenilikler, genellikle siyasal ve teknolojik değişimlerdir. Siyasal sistemler, kendi iç dinamikleri ya da dış siyasal ve teknolojik etkilere devamlı bir direniş gösteremezler. Değişim kaçınılmaz hale geldiğinde ise, değişme sürecini yönetmek ve kontrol etmek amacı ile sistemler, kuramlar oluşturmak suretiyle bireyleri ideolojik, siyasal ve ekonomik davranışa yönlendirirler. Eğitim sistemleri, bunu gerçekleştirmenin en önemli, kolay ve sağlam yollarından birisidir. 4+4+4 Eğitim Sistemini değerlendirirken bu açıdan konuyu analiz etmek konunun tüm boyutlarıyla ele alınabilmesi açısından şüphesiz katkı sağlayacaktır. Bu noktadan hareketle, demokratik ya da otokratik davranışların veya eğilimlerin kazanılmasında, üretim, tüketim ve dağıtımla ilgili davranışların kazanılmasında ve ideolojik davranışların yerleştirilmesinde önem arz etmektedir.

Türkiye'de özellikle 1980'li yıllardan itibaren Türk Milli Eğitim Sisteminin de belirtilen hedef ve amaçlara ulaşabilmek ve eğitim kalitesini arttırma amacı ile çeşitli adlar altında yenilik faaliyetleri uygulanmıştır. Bu faaliyetler arasında, iki yıllık eğitim enstitülerinin dört yıla çıkartılması, ders geçme ve kredili eğitim sistemine geçiş, LİMME (Lise mezunlarını meslek edindirme) Projesi, temel eğitimin sekiz yıla çıkartılması, MEGEP (Milli Eğitim Geliştirme) Projesi ismi ile eğitim fakültelerinin revize edilmesi ve bu kapsamda ilk ve ortaöğretim sistemini geliştirme yönünde faaliyetler, üniversite giriş sınavının yeniden geliştirilmesi, Milli Eğitim Bakanlığı'nun (MEB) Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun değişikliği çalışmaları, okul eğitim programları ve müfredattaki değişiklikler, FATİH (Fırsatları Arttırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesi gösterilebilir (Hesapçioğlu, 2003, 155). Sosyolojik açıdan incelendiğinde, Türk Eğitim Sistemi'nin yıllardır süregelen yenilik ve değişim sürecinde ne nitelikli bir milli eğitim sistemi kazandırılmış ne de Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren amaçlanan çağdaş medeniyetler seviyesine ulaşabildik. Yaklaşık 100 yıllık yakın tarihimize baktığımız zaman kendimize ait bir eğitim paradigmamızın olmadığı ifade edilebilir. Eğitim sisteminde birçok konuda mantıksal tutarlılık ve bütünlük sağlanamamıştır (Bucuka, 2009, 168).

Aydın (2006, 22) zorunlu eğitimi, temel eğitim, ilköğretim, 8 yıllık okul adı verilen 7-14 yaş grubu çocukların devam etmeleri gereken ilköğretim okullarında yapılan eğitim olarak ifade eder. Başka bir deyişle, zorunlu eğitim kişilerin belli bir yaştan başlayıp; yine belli bir yaşa gelinceye kadar gösterilen, eğitim kurumlarında belli bir süre öğrenim görmesini zorunlu kılan yasal bir süreç olarak tanımlanabilir. Devletin her vatandaşını devamla sorumlu tuttuğu eğitim süresini ifade etmektedir. 4+4+4 eğitim sistemi ile burada belirtilen 8 yıllık eğitimin 12 yıl olarak değiştirilmesinin zorunlu olduğu söylenebilir. Türk Eğitim Sistemi'ndeki yaşanan değişim ve gelişmelerin nedenleri arasında, genç nüfusumuzun fazla olması, yaşanan göç hareketleri ve belirlenen okullaşma oranlarındaki hedeflere ulaşamaması olarak gösterilebilir. Türkiye de yaşayan bireylerin eğitimden beklentileri, başka bir anlamda, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik talepler de eğitim sisteminin değiştirilmesi ihtiyacına yol açmıştır. Zorunlu eğitim

kademeleri içindeki değişik sınıflarda farklı seçmeli derslerin alınması, öğrencilerin sporda, sanatta ve başka bir alanda yetenekli ya da bu alanlara istekli ise bu alanlara daha çok zaman harcanması, bakanlığın bakış açısıyla eğitim sisteminin demokratikleştirilmesi ve esnekleştirilmesi olarak görülmüş ve yeni sistem içinde bu yönde adımlar atılmıştır. Türkiye’de 2012 yılında yürürlüğe giren eğitim sistemindeki yeni 12 yıllık zorunlu eğitim uygulamasının öncelikle hangi niteliksel ve niceliksel ihtiyaçlardan ortaya çıktığının üzerinde durulması önemlidir. Türkiye, hem nüfusu hem de ekonomisi ile gelişmekte olan bir ülkedir. Gelişmiş ve gelişmekte olan diğer ülkelerle; ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan entegrasyon sağlama ve uluslararası ortamda çağın gerektirdiği rekabet ortamına adapte olabilmek için sürekli dış konjonktürü takip etmek zorunda olan bir ülkedir. Bu entegrasyon toplumun ortalama okullaşma oranının da artırılması ihtiyacını ortaya çıkarmıştır.

Gelişmiş ülkelerin hemen hemen hepsi, gelişmekte olan ülkelerin ise büyük bir kısmı günümüzde zorunlu temel eğitimi 10 yıl üstü uygulamakta, bu durum ise kendi toplumlarında zorunlu temel eğitim görmüş yetişkin birey sayısını yükseltmektedir. Avrupa Birliği ülkeleri 2020 yılına kadar nüfuslarının en az % 90’ını lise mezunu yapmak üzere hedeflerini revize etmişlerdir. Revize edilmiş bu hedef sonucunda Avrupa Birliği Ülkelerinde yaşayan tüm bireylerin temel eğitim ortalaması 10 yıl üzerine çıkmış olacaktır. 2020 yılında Türkiye’de ise bu oran 2011 yılı itibariyle ile 6.1 yıl civarındadır. Bu gerçeğe yola çıkıldığında Türkiye’de zorunlu eğitim yılının artırılması zorunlu bir ihtiyaç olarak görülmüştür. Aydın ve Dönmez’e (2012, 2) göre zorunlu eğitimin süresi bir ülkenin eğitime ayırdığı maddi kaynaklarına göre değişiklik göstermektedir. Dolayısı ile eğitim sistemindeki değişimlerin ülkeleri gelişmişlik seviyeleri ile direkt bağlantılı olduğu söylenebilir. Bu aşamada eğitim sistemlerinde değişiklik yapılırken konunun tüm paydaşlarının ortak bir görüşünün alınmasının çok önemli bir gereksinim olduğu söylenebilir. Karip’e (1997, 12) göre eğitim sistemlerindeki değişim süreçlerinde gelişmelere göre kararlar alınabilmesi ve karar alma sürecine temel eğitim paydaşlarından birisi olan öğretmenlerin de katılması gerekmektedir. Bu nedenle öğretmenler uygulamanın yürütülmesiyle ilgili konularda görüş birliğinin sağlanması ve problemlerin tartışılması amacıyla düzenli olarak bir araya gelmesi gerektiği söylenebilir.

Türkiye’de zorunlu eğitim 4+4+4 eğitim sistemi ile birlikte 12 yıla çıkartılırken pek çok AB ülkesinde zorunlu eğitim süreleri 9-13 yıl arasında değişiklik göstermektedir. Türkiye yeni eğitim sistemi öncesi pek çok AB üyesi ülkenin gerisinde yer almaktaydı (Erginer, 2004, 240). Son olarak eğitimin kademelere ayrılmasının da kendi başına bir ihtiyaç görülmesinden dolayı sekiz yıllık kesintisiz eğitim nicelik olarak 12 yıla çıkarılmış ve nitelik olarak da kademelendirilmiştir. Sekiz yıllık kesintisiz eğitimde temel eğitime yeni başlayan bir öğrenci ile 8. Yılıni bitirmeye yaklaşmış bir öğrencinin aynı ortamda eğitim görmesinin sakıncaları göz önünde bulundurulmuş ve sonuç olarak farklı yaş gurubundaki öğrencilerin farklı kademelerde eğitim görmelerine olanak sağlayacak kanuni düzenleme hazırlanarak yürürlüğe konmuştur. Tüm bu ihtiyaçlardan yola çıkılarak yapılandırılan yeni eğitim sisteminin teorisi ile ihtiyaçların niteliği arasındaki bazı farklı bakış açıları ve uygulamadaki bazı noksanlıklar sistem üzerinde tartışmalara da yol açmıştır. Bu tartışmaların gölgesinde Eğitim sisteminin bir paydaşı olan eğitimcilerin yeni sistem üzerindeki görüşleri, şüphesiz çok değerli ve önemlidir. Türkiye’nin geleceğini inşa edecek olan gençlerimizin eğitimi açısından önem arz eden bu değişikliğin konunun tüm taraflarınca konuşulması, tartışılması, görüşlerinin alınıp analizler elde edilmesi gerekmektedir.

Amaç ve Alt Amaçlar

Bu araştırmanın genel amacı, eğitim sisteminde 4+4+4 olarak bilinen yeni düzenlemenin etkililiği hakkında yönetici ve öğretmenlerin görüşünü belirlemektir. Bu genel amaç doğrultusunda araştırmada şu sorulara cevap aranmıştır:

1. Yönetici ve öğretmenlerin 4+4+4 eğitim sistemine yönelik tutumları nasıldır?
2. Yönetici ve öğretmenlerin 4+4+4 eğitim sistemine yönelik tutumları, cinsiyet, görev, okul türü, yaş ve kıdem değişkenlerine göre değişmekte midir?

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Yönetici ve öğretmenlerin 4+4+4 eğitim sistemine yönelik tutumlarını belirlemeyi amaçlayan bu araştırma tarama modelinde desenlenmiştir. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2005, 77).

Çalışma Grubu

Çalışma grubunu, 2012-2013 eğitim öğretim yılında Amasya il merkezinde bulunan 20 ilkokul ve ortaokulda görev yapmakta olan 234 yönetici ve öğretmen oluşturmaktadır. Çalışma grubunun bazı demografik özelliklere göre dağılımı Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma grubunun bazı demografik özelliklere göre dağılımı

Okul Türü		Cinsiyet		Toplam		
		Kadın	Erkek			
İlkokul	Meslek	Yönetici	N	2	6	8
			%	25,0	75,0	100,0
	Öğretmen	N	47	41	88	
		%	53,4	46,6	100,0	
	Toplam	N	49	47	96	
		%	51,0	49,0	100,0	
Ortaokul	Meslek	Yönetici	N	12	20	32
			%	37,5	62,5	100,0
	Öğretmen	N	61	45	106	
		%	57,5	42,5	100,0	
	Toplam	N	73	65	138	
		%	52,9	47,1	100,0	

Veri Toplama Aracı

Çalışmada kullanılan veri toplama aracı, araştırmacılar tarafından “4+4+4 Eğitim Sistemine Yönelik Tutum Ölçeği” başlığı altında geliştirilmiştir. Bu araç, ilkokul ve ortaokullarda görev yapan yönetici ve öğretmenlerin eğitim sisteminde yapılan yeni düzenlemeler ile ilgili tutumlarının belirlenmesi amacıyla yazılan 31 tutum ifadesinden oluşmaktadır.

Ölçek geliştirilmeye başlanmadan önce ölçülecek amaca hizmet edecek veri toplama aracının/araçlarının olup olmadığını belirleyebilmek için yerli ve yabancı kaynaklar taranmıştır. Ancak alanyazında bu amaca yönelik hazırlanmış bir ölçek ile karşılaşmadığından yeni bir ölçek geliştirme yoluna gidilmiştir. Bu işlemleri takiben, ölçülecek amaca uygun alt amaçlar/davranışlar belirlenmiş ve bunlara uygun tutum

maddeleri yazılmıştır. Deneme formuna son şekli verilmiş ve belirlenen 30 kişilik yönetici ve öğretmen grubu üzerinde pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama sonrasında ölçeğe ait istatistiksel analizler yapılmış ve güvenilirlik katsayısının .80'in üzerinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır (.886). Ölçeğin yapı geçerliğini belirleyebilmek için ise faktör analizi kanıtları toplanmıştır. Ölçeğin yeterli güvenilirlik ve geçerlik düzeyine sahip olduğu ortaya çıktıktan sonra son şekli verilmiştir. Uygulayıcılara bilgi vermek için ölçeğin en başında bu çalışmanın neden yapıldığı hakkında bilgi verilmiş ve uygulayıcılara yönelik demografik bilgiler (cinsiyet, yaş, meslek türü, okul türü, kıdem yılı) sorulmuştur.

Araştırmanın veri toplama aracında yer alan maddelere verilen yanıtlar, "kesinlikle katılıyorum" seçeneğinden "kesinlikle katılmıyorum" seçeneğine doğru 5'ten 1'e sayısal değerler verilerek puanlanmıştır. Yeni eğitim sistemi hakkındaki olumlu yanıtlara 5, ters maddelere ise 1 puan verilmiştir. Böylece ölçekten alınan puanın yükselmesi eğitim sistemindeki yeni düzenlemeye yönelik olumlu görüşü, düşük puan ise olumsuz görüşü ifade etmektedir. Ölçekten en düşük 31, en yüksek 155 puan alınabilmektedir.

Verilerin Analizi

Araştırma betimsel istatistikler, t-testi ve ANOVA analizleri kullanılmıştır. Katılımcıların görüşlerinin karşılaştırılmasında iki düzeyli gruplar için t-testi, üç ve daha fazla düzeyli gruplar için ANOVA kullanılmıştır. Ölçekten elde edilen aritmetik ortalamalar yorumlanırken seçeneklere verilen en düşük değer ile en yüksek değer arasındaki seri genişliği (ranj), seçenek (düzey-grup) sayısına bölünerek grup aralık katsayıları elde edilmiştir. Ölçeğin uygulanması ile elde edilen en düşük değer 31 ile en yüksek değer 155 arasındaki seri genişliği grup sayısına bölündüğünde; 31-55 arasındaki ortalama değerlerin "çok olumsuz", 56-80 arasında bulunanların "olumsuz", 81-105 arasındakilerin "kısmen olumlu", 106-130 arasındakilerin "olumlu" ve 131-155 arasında yer alanların ise "çok olumlu" derecesinde olduğu kabul edilmiştir.

Bağımlı değişken ile bağımsız değişkenler arasında fark olup olmadığını belirlemek için Bağımsız Örneklemeler için t-testi ve Tek Yönlü Varyans Analizinden yararlanılmıştır. Bağımsız (İlişkisi) Örneklemeler t-testinden yararlanılmasının nedeni, yönetici ve öğretmenlerin cinsiyet, meslek ve okul türü bağımsız değişkenleri ile tutum ölçeğinden aldıkları toplam puanlar arasındaki farkın manidar olup olmadığını test etmektir. İlişkisiz Örneklemeler için Tek Faktörlü Varyans Analizinden yararlanılmasının nedeni ise, yönetici ve öğretmenlerin yaş ve kıdem yılı bağımsız değişkenleri ile tutum ölçeğinden aldıkları toplam puanlar arasındaki farkın manidar olup olmadığını test etmektir. Varyans analizi sonucunda hangi gruplar arasında fark olduğunu belirleyebilmek için Tukey testinden yararlanılmıştır.

BULGULAR

Tablo 2’de yönetici ve öğretmenlerin 4+4+4 eğitim sistemine yönelik tutumlarının cinsiyet, meslek türü ve okul türüne göre dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 2. Yönetici ve öğretmenlerin 4+4+4 eğitim sistemine yönelik tutumlarının cinsiyet, meslek türü ve okul türüne göre dağılımı

Değişken		N	X	S	sd	t	p
Cinsiyet	Kadın	122	81,18	16,85	232	5,806	.00*
	Erkek	112	94,89	19,25			
Meslek Türü	Yönetici	40	93,00	22,74	232	1,905	.05
	Öğretmen	194	86,65	18,35			
Okul Türü	İlkokul	96	85,71	21,28	232	1,343	.18
	Ortaokul	138	89,15	17,68			

* p<.05

Tablo 2’de görüldüğü gibi, yönetici ve öğretmenlerin 4+4+4 eğitim sistemine yönelik tutumları cinsiyete göre farklılaşırken [$t_{(232)}=5.806$, $p<.05$]; meslek [$t_{(232)}=1.905$, $p>.05$] ve okul türüne [$t_{(232)}=1.343$, $p>.05$] göre değişmemektedir. Yapılan t-testi sonuçlarına göre, erkekler ($X=94.39$) kadınlara ($X=81.18$) göre 4+4+4 eğitim sistemine yönelik olarak daha olumlu bir görüşe sahiptir. Bu sonuç ile okullarda görev yapan erkek yönetici ve öğretmenlerin eğitim sistemine 4+4+4 başlığı altında getirilen düzenlemeleri, kadın yönetici ve öğretmenlere göre daha olumlu karşıladıkları söylenebilir. Yönetici ve öğretmenlerin yeni eğitim sistemine yönelik tutumlarının yaş ve kıdem değişkenlerine göre karşılaştırılması amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Yönetici ve öğretmenlerin 4+4+4 eğitim sistemine yönelik tutumlarının yaş ve kıdem yılına göre dağılımı

Değişken		N	X	S	sd	F	p	Anlamlı Fark (Tukey)
Yaş	1. 25-34	79	83,87	17,07	3-230	3,351	.02*	4-1
	2. 35-44	93	88,59	20,22				
	3. 45-54	48	88,70	19,23				
	4. 54 ve üstü	14	100,64	19,95				
Kıdem	1. 1-9 yıl	63	81,53	16,25	3-230	3,831	.01*	4-1
	2. 10-19 yıl	89	88,60	19,31				
	3. 20-29 yıl	59	90,15	19,44				
	4. 30 yıl ve üstü	23	95,21	22,66				

*p<.05

Tablo 3’te görüldüğü gibi, yönetici ve öğretmenlerin 4+4+4 eğitim sistemine yönelik tutumları hem yaşa [$F_{(3-230)}=3.351$, $p<.05$] hem de kıdeme [$F_{(3-230)}=3.831$, $p<.05$] göre farklılaşmaktadır. Yapılan varyans analizi sonuçlarına göre “54 ve üstü yaşında olan yönetici ve öğretmenlerin ($X=100.64$)” özellikle “25 ve 34 yaşları arasında olan yönetici ve öğretmenlere ($X=83.87$)” göre daha yüksek ve olumlu görüşlere sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Bu sonuç ile okullarda görev yapan 54 ve üstü yaşında olan yönetici ve öğretmenlerin eğitim sisteminde 4+4+4 başlığı altında getirilen düzenlemeleri, diğer yaş gruplarına göre daha olumlu karşıladıkları söylenebilir.

Yönetici ve öğretmenlerin 4+4+4 eğitim sistemine yönelik tutumları kıdem yılına göre değişmektedir. Yapılan varyans analizi sonuçlarına göre “30 ve üstü kıdem yılına sahip olan yönetici ve öğretmenlerin ($X=95.21$)” özellikle “1 ve 9 yılları arasında kıdeme sahip olan yönetici ve öğretmenlere ($X=81.53$)” göre daha yüksek ve olumlu görüşlere sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Bu sonuç ile okullarda görev yapan 30 ve üstü kıdem yılına sahip olan yönetici ve öğretmenlerin eğitim sisteminde 4+4+4 başlığı altında getirilen düzenlemeleri, diğer kıdem yılına sahip olanlara göre daha olumlu karşıladıkları söylenebilir.

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma sonucu elde edilen bulgular karşılaştırılmış ve yorumlanmaya çalışılmıştır. Araştırma bulgularına göre, 4+4+4 eğitim sistemi hakkındaki görüşler cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Erkek yönetici veya öğretmenler kadınlara göre daha olumlu bir tutum sergilemektedirler. Buradan hareketle, erkeklerin eğitim sistemindeki değişimlere daha yatkın olduğu söylenebilir. Cinsiyete göre farklılık gösteren tutumlar, aynı zamanda mesleki kıdem ve yaşa bağlı olarak da çeşitlilik göstermektedir. 54 yaş ve üzeri yönetici ve öğretmenler 25-34 yaş arasındakilere göre yüksek ve olumlu görüşlere sahiptir. 30 yıl ve üzeri kıdeme sahip olan yönetici ve öğretmenler de olumlu algılara ve beklentilere sahip olduğu görülmektedir. Eğitimde geçirilen zamanın artması ve tecrübeler dikkate alındığında, kıdemli yönetici ve öğretmenler zorunlu eğitim süresinin arttırılmasına ve eğitim sistemlerindeki değişikliklere daha yüksek ve olumlu bir tutum sergilemektedirler. Daha genç ve kıdemi az olan yönetici ve öğretmenler ise değişime direnç göstermektedirler.

Araştırma bulgularının bu şekilde çıkmasının sebepleri arasında eğitim sistemimizde öğretmenlerin, özellikle mesleğe yeni başlayanların yenilik ve değişim konusunda çok fazla cesaretlendirilmedikleri, hali hazırdaki disiplin ya da ödüllendirme sistemlerinin yetersizliği gösterilebilir. Eğitim denetmenlerinin de değişim konusundaki bakış açıları ve bu düşüncelerini denetim faaliyetlerine yansıtmaları da kıdemi az yönetici ve öğretmenlerin direniş göstermelerinin sebebi olarak düşünülebilir. Kıdem yılı fazla öğretmenlerin herhangi bir gelecek kaygısı yaşamamaları da yenilik konusunda cesaretli olmalarını sağlamış olabilir.

4+4+4 eğitim sisteminden etkili şekilde faydalanmak amacı ile düzenli olarak toplanan verilerin yanı sıra değişikliklerin yansımalarının görülebileceği çeşitli süreçler hakkında sorular sormak ve uzun verimli araştırmaları da içerecek biçimde farklı yöntemlerle bilgi toplamak da büyük önem taşımaktadır. Diğer taraftan sekiz yıllık zorunlu eğitim süresince yapılan hatalardan ders alınması da yeni eğitim sisteminin başarısında birebir etkilidir. Örneğin, öğretmenler için etkili bir hizmet içi eğitim faaliyetinin olmaması, yeni eğitim programlarının tanıtımında yaşanan sıkıntılar, şehir merkezlerindeki sınıf mevcutlarının yüksek olması (ki bu sorun 4+4+4 eğitim sisteminde orta öğretimde daha fazla hissedilebilir) ve sürekli bir eğitim politikasının izlenmemesi bu süreçte karşılaşılan ve eğitim sisteminin niteliğini azaltan etkenler arasında olduğu söylenebilir.

4+4+4 eğitim sistemi ile birlikte ilk 4 yıllık zorunlu eğitimden sonra öğrencilerin seviyesine uygun mesleki eğitimi verecek olan ikinci 4 yıllık kurumlara gönderilebilmesi 4+4+4 eğitim sisteminin faydalarından birisidir. Bu noktada üstün zekâlı öğrencilerin kendi seviyelerinde eğitim alabilme imkânına erişebilmesi bu öğrencilerin eğitimi açısından önem arz etmektedir. 4+4+4 Eğitim Sistemine ilişkin getirilebilecek önerilerin en başında şüphesiz okul öncesi eğitimin yeni eğitim sistemine dâhil edilmesi gelmektedir. Türkiye’de çocukların okuldaki önce bir yıl hazırlık süreci geçirmesinin gerekliliği göz ardı edilmemelidir. Diğer taraftan 60 aylık çocukların okumaya başlaması için olgunlaşma sürecini tamamlamadıkları gerçeğinden yola çıkarak bu yaş sınırının üst sınırlara çekilmesi gerekmektedir. Yeni eğitim

sisteminin geride kalan bir yıllık sürecinde okula erken başlayan binlerce öğrencinin okuma becerisini tam anlamıyla kazanamadıkları ve destek eğitimine başlanacak olması da bu görüşü desteklemektedir. Okula devam olgunluğuna erişmemiş çocukların başarılı bir eğitim-öğretim yılı tamamlayacaklarını düşünmek doğru bir davranış olmayacaktır. 4+4+4 eğitim sistemi modelinin uygulama sürecinin yeni olmasından dolayı alanda yapılmış çalışmaların sayısının çok fazla olmadığı söylenebilir. Bu açıdan erken okula başlamanın getirdikleri sonuçlarının analiz edilmesi de araştırmacılar için önemli bir çalışma konusudur. Diğer taraftan müfredat ve ders kitaplarının da yeni eğitim sistemine uygun hale getirilmesi gerekmektedir. Yeni eğitim sisteminin tüm detaylarının konunun tüm paydaşları ile birlikte takip edilmesi, zaman zaman görüşlerine başvurulması ve gerektiği zaman güncellemeler yapılması 4+4+4 eğitim sisteminin uygulaması açısından çok önemlidir. 4+4+4 eğitim sisteminin diğer Avrupa Birliği ülkelerinde yer alan eğitim sistemleri ile karşılaştırmalı analizinin yapılması, uygulama süreci daha eskilere dayanan benzer eğitim modelleri hakkındaki araştırmaların incelenmesi de araştırmacılar için çalışma konusu oluşturmaktadır.

KAYNAKÇA

- Akçay, C. R. (2003). Küreselleşme, eğitimsel yoksunluk ve yetişkin eğitimi. *Milli Eğitim Dergisi*, 159.
- Arslan, S. & Özpinar, İ. (2008). Öğretmen nitelikleri: İlköğretim programlarının beklentileri ve eğitim fakültelerinin kazandırdıkları. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED)*, 2 (1), 34-39
- Aydın, S. (2006). Avrupa Birliği ülkelerinde ve Türkiye’de zorunlu eğitim. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Aydın, S. & Dönmez, B. (2012). İlköğretim öğretmen ve velilerinin 4+4+4 eğitim modeline ilişkin algıları. 7. *Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi*. EYEDDER & İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi. 24-26 Mayıs 2012. Malatya.
- Bucuka, Y. (2009). Eğitim sosyologlarının Türk eğitim sistemi ile ilgili görüşleri. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Erginer, A. (2004). Türkiye’de on iki yıllık zorunlu eğitim için bir model önerisi ve uygulanabilirliği. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gökçe, F. (2009). *Devlet ve eğitim*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Hesapçıoğlu, M. (2003). Okul, new public management ve toplam kalite yönetimi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 3 (1), 159-165.
- İnal, K. (2004). *Eğitim ve iktidar*. Ankara: Ütopya Yayıncılık.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karip, E. (1997). Eğitimde yeniliklerin uygulanmasını etkileyen etkenler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 3 (1), 63-82.
- Koçak, S. & Oyman, N. (2012). 12 yıllık zorunlu eğitim (4+4+4) tasarısına yönelik uzman görüşlerinin değerlendirilmesi. 7. *Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi*. EYEDDER & İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi. 24-26 Mayıs 2012. Malatya.
- Oktay, A. (2010). *21. yüzyılda eğitim ve Türk eğitim sistemi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Toprak, G. N. (2008). Cumhuriyetin ilk döneminde Türk eğitim sistemi ve köy enstitüleri. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.

Determining the Attitudes of School Administrators and Teachers on 4+4+4 Education System⁶

Ahmet ÜSTÜN⁷, Ali DURAN⁸, Hasan Burak ALTINSOY⁹ & Duygu Gizem SARAL¹⁰

Introduction

Education, a term that is always defined from different perspectives, has taken place throughout human history. While the definition of education through the duration of ancient history has typically been abstract and pedagogic, in the modern ages, including social movements and chaos, it has an important role in terms of designing politics and society. As a system, education not only transfers basic information from older to younger generations, but also offers a suitable environment for developing logical reasoning for the young. The teachers, students, school councils and parents are the shareholders of this system. The running process of the systems differs either from country to country or the throughout country in its own right. The period of lesson hours, the content of the lessons, the layout of the classes, code of conduct at the school, and many other practices can be changed throughout the country or are already different from country to country. Almost all nations reform their implementations for the sake of growing productivity and keeping up with latest developments in the world. It is a reality that these deliberate and progressive improvements are very important for educational systems.

In Turkey, especially after the 1980s, for the sake of reaching the country's educational goals and increasing the quality of its educational system, improvement actions have been put into practice. Increasing the period of attendance in educational faculties from two years to four years, transferring the credit system at schools, changing the university entrance exams, implementing an eight-year compulsory continuous education system, and the FATİH Project are just some examples of improvements made. The reasons for these changes and developments of the educational system in Turkey are plenty, such as the overpopulation of the younger generation, inland immigration, and previously failing to reach outlined objectives. The expectations of individuals -in other words, the demands of the social and cultural needs of the people who live in the country- have also caused some changes in the educational system. To understand the reason for the other changes in education in 2012, we should consider some of the demands of the people who support the government. The opportunity to select optional lessons from different levels of education, so that the willing students can choose lessons about religious culture and moral knowledge, is perceived as a need by these people. Maybe that is why these demands were perceived as the democratization and flexibility of education by the government and the Ministry of National Education in 2012. Today we talk about globalization in economic, cultural, and social affairs in the world. Since Turkey is a developing country, it should follow along and keep up with the latest developments in the world for the sake of integration with the international community. In almost all of the developed countries, the average obligatory education is above ten years.

⁶ An earlier version of this paper was presented at the IV. Educational Administration Forum (3-5 October 2013, Balıkesir, Turkey)

⁷ Assoc. Prof. Dr. - Amasya University, Education Sciences Department - ustunahmet05@hotmail.com

⁸ Gaziosmanpaşa University, Education Sciences Department - aliduranedu@hotmail.com

⁹ Gaziosmanpaşa University, Education Sciences Department - hbaltinsoy@gmail.com

¹⁰ Amasya University, Education Sciences Department - ustunahmet05@hotmail.com

EU countries are planning to raise the average of high school graduates to above 90% in the following 20 years. In Turkey, the average amount of education students receive is about 6,1 years. When we consider this reality, we can easily see the reason for the change to the new education system, which is known as the “4+4+4 obligatory education system” in Turkey. Also, the government emphasizes that in the obligatory eight-year system, the living area and the buildings, including the toilets for the small students from the first class and the bigger ones from the eighth classes were the same. In the new system, they claimed that they will put the elementary students into a different building and put the secondary school students into another building.

The new system and the new implementations have caused some disputes and arguments in society. Some people believe that it is a huge reform and it would solve many problems in the education system. They also believe that it is a consequence of a great need that has existed for decades. Those who oppose think the new system has some problems in some respects. They believe that the new system improving freedom of expression and freedom of living style. Also they claim that although it has some positive sides, the main reason of the change is ideological. In any case, as the teachers are a part of the education system, it is very important to discuss such an important issue with them. The thoughts and the ideas of the teachers on this subject are very valuable. The main aim of this study is to determine the attitudes of school administrators and teachers on the 4+4+4 Education System.

Method

This study was designed as a survey model in order to determine the opinions of school administrators and teachers on the 4+4+4 Education System. Primary and secondary schools constitute the scope of the research. Twenty primary and secondary schools were used to draw a sample of teachers for this study, which includes 234 school administrators and teachers. In order to obtain data, the “4+4+4 Education System Attitude Scale” has been developed by the researchers. This scale has 31 items for determining the attitudes of school administrators and teachers on the 4+4+4 Education System. To analyze the data, t-test and ANOVA analyses were used.

Findings

According to the findings, the attitudes of school administrators and teachers on the 4+4+4 Education System differ in terms of gender, while it does not differ in terms of school types and profession. Male school administrators and teachers are more positive than female ones on the new education system. On the other hand, the attitudes of school administrators and teachers on the 4+4+4 Education System differ in terms of age as well as teaching experience. More experienced and older administrators and teachers have more positive thoughts than their younger colleagues.

Discussion and Conclusion

From this study, it can be concluded that the attitudes of school administrators and teachers differ in terms of gender. Male teachers and administrators’ perceptions are more positive than female ones. Moreover, this variety can be seen when we compare the ages and teaching experiences. For example, the teachers and administrators who are 54 and above think more positively than the younger ones. Those who have at least 30 years of teaching experience have more positive attitudes on the new education system. Thus, it can be

inferred from these findings that young teachers and administrators may display some resistance to new developments while the older and experienced ones welcome them.

On the other hand, the fact that the young teachers and administrators have some prejudices on new developments on the new education system can be explained by some system problems. For instance, those who have just started to teach or administrate are not encouraged to do their work effectively. Since there is not an effective reward system, they may not be encouraged to adapt to new developments. Moreover, to some extent, the fact that the older teachers and administrators have more positive thoughts on new developments can possibly be explained by the fact that they do not have any future concern about their profession and they can retire whenever they prefer.

For the new education system, it can be suggested that the nursery education should be integrated into the first part of the system since it is necessary for children to have one year of pre-school education. On the other hand, kids who are 60-months old are too young to start formal education so this age limit can be increased to some extent. Over the last year, the younger kids who have started to attend the first year of formal education have not been able to accomplish reading or writing effectively. This reality supports those who think that these students are too young to start formal education.

On the other hand, along with the new education system, course books and curriculums should be redesigned according to the new developments. Undoubtedly, there will be some problems and revisions on the new education system. At this point, it is strongly advised that all education stakeholders' opinions, such as supervisors, school administrators, teachers, parents, and kids, should be considered in order to modify the current system.

Key Words: 4+4+4 education system, School administrators, Teachers, Transition

Atıf için / Please cite as:

Üstün, A., Duran, A., Altinsoy, H. B. & Saral, D. G. (2014). Okul yöneticileri ve öğretmenlerin 4+4+4 eğitim sistemine yönelik tutumlarının incelenmesi [Determining the attitudes of school administrators and teachers on 4+4+4 education system]. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi - Journal of Educational Sciences Research*, 4 (Özel Sayı 1), 251-262. <http://ebad-jesr.com/>